

فروشگاه ، بزرگترین سایت تخصصی معماری

جهت مشاهده آموزش نرم افزارهای معماری از صفر تا ۱۰۰ با زبان فارسی و با

کمترین هزینه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده نقشه ها ، پایان نامه و طرح های نهایی آماده معماری جهت کانسپت

گرفتن و یا تحویل پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده مقالات ، رسالات و مطالعات نهایی آماده معماری جهت تحویل

پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

بزرگترین سایت تخصصی معماری WWW.CADYAR.COM

جهت عضویت در کانال ما در تلگرام کافیسیت روی عکس زیر کلیک کنید.

برای انجام پروژه های عمران و معماری با ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

آیدی تلگرام

<https://t.me/Cadyar60>

آیدی تلگرام

<https://t.me/Cadyarmemar>

ایمیل

Vrya.cadyar@gmail.com

جهت مشاهده مطالب زیر به صورت رایگان کافیسیت روی لینک روبرو عنوان موردنظر کلیک کنید

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=473](http://WWW.CADYAR.COM/?CAT=473)

دانلود رایگان کتب معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=262](http://WWW.CADYAR.COM/?CAT=262)

آموزش رایگان پست پروداکشن در معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1377](http://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1377)

دانلود رایگان مقالات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=206](http://www.cadyar.com/?CAT=206)

دانلود رایگان نقشه های معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1300](http://www.cadyar.com/?CAT=1300)

دانلود رایگان رساله و مطالعات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=283](http://www.cadyar.com/?CAT=283)

آموزش رایگان نرم افزار های معماری

جهت مشاهده مطالب کاربران مهمان که مطالب خود را به صورت رایگان و یا در قبال هزینه به اشتراک

گذاشته اند در سایت کدیار [اینجا](#) کلیک کنید.

شما نیز میتوانید مطالب خود را در سایت کدیار به اشتراک بگذارید تا بدون هیچ هزینه ای صاحب شغل دوم شوید.

جهت اشتراک گذاشتن مطالب خود [اینجا](#) را کلیک کنید.

**جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات معماری با
قیمت پایین با ما تماس بگیرید.**

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

**چکیده مطالب رساله طراحی حسینه در 346 صفحه در
قالب ورد:**

۱- ویژگیهای نمادی و معماری حسینه ها و تکایا

هر چیزی که منسوب به امام حسین(ع) باشد را حسینی می‌گویند، این اسم نسبت، اگر بر مکان اطلاق گردد، حسینه یعنی محلی که منسوب به امام حسین(ع) است، نامیده می‌شود. اگر بخواهیم تعریفی اصطلاحی از حسینه به دست آوریم، می‌توان آن را به مکانی مشخص که برای برگزاری مراسم سوگواری، نوحه خوانی و مرثیه سرایی برای امام حسین(ع) و یارانش تخصیص داده شده، تعریف کرد. حسینه در جهان تشیع بعد از مسجد، از رایج ترین فضاهای مذهبی است که در هر گوشه ای از یک شهر شیعی به چشم می‌خورد.

با نگاه به دوره های گذشته و تاریخی می‌بینیم که در ایران غالباً مساجد، اماکنی بوده اند که مردم آزادی عمل برای برگزاری عزاداری در آن را نداشته اند، از این رو به ساخت حسینیه ها روی آورده شده است.

در هر گوشه و کناری از ایران می‌توان به این حسینیه ها وارد شد و در آن عزاداری کرد و این اماکن همه به دلیل عرض ارادت و محبت به امام حسین(ع) و یارانش شکل گرفته است و گاهی نیز به عنوان مکانی برای زائران یا همان زائرسرا، مورد استفاده قرار می‌گرفته است. در واقع بسیاری از حسینیه ها دارای کاربری دو گانه عام و خاص هستند.

در کاربرد خاص، اختصاص حسینیه ها برای برگزاری مراسم سنتی عزاداری، نوحه سرایی و مرثیه سرایی در سوگ امام حسین(ع) است و کاربرد عام آن نیز مربوط به مراسم عزایی است که مردم برای عزیزان از دست رفته خود در آنجا برگزار می‌کردند و به این واسطه نیز از مظلومیت های امام حسین(ع) و یارانش سخن می‌گفتند.

این حسینیه ها در کشورهای دیگر نیز وجود دارد، هر چند ممکن است اسم آن، مانند آن چیزی که در هند به آن «امامباره» گفته می‌شود، تغییر کند، اما همان هدف و کارکردی را دارد که در ایران دارند.

۱-۲-زمان شکل گیری حسینیه ها در ایران

حسینیه ها احتمالاً از زمان صفویان شکل گرفته اند و به همین دلیل آن را باید به نسبت تکیه، مکان مذهبی جدیدی دانست، زیرا قدمت تکیه حداقل به دوره آل بویه باز می‌گردد. البته باید اشاره کرد که تثبیت ساختار فضایی حسینیه در زمان قاجاریه انجام شد.

حسینیه ها ساختار معماری ساده ای دارند که با شکل منظم هندسی، فضای سرپوشیده ای را برای تجمع مردم به نیت سوگواری برای سالار شهیدان فراهم می‌کنند. در این خصوص باید به این نکته اشاره کرد که ساختار کلی حسینیه ها غالباً به یک شکل است و برجسته شدن یک حسینیه بر اساس تزئینات داخلی و خارجی آن است که با ماهیت معماری آن ارتباطی ندارد.

۱-۳-تفاوتهای حسینیه و تکیه

تکیه کلمه ای عربی است که جمع آن «تکایا» است و معنای لفظی آن «پشت دادن به چیزی» است. «تکیه» در فرهنگ اعراب در اصل جایی

بوده که به زائران کعبه خدمات می‌داده است و زائرانی که در میانه راه، قصد استراحت می‌کردند، در این اماکن ساکن می‌شدند.

گویا نخستین تکیه در سال ۱۱۶۴ هجری شمسی در استرآباد به عنوان محلی برای مراسم ماه محرم ساخته شده است. در دوران قاجار به واسطه اینکه حاکمان از ناحیه بنیانهای شرعی، نمی‌توانستند مشروعیت بگیرند، حاکمان به ساخت تکایا روی آوردند تا بتوانند به این واسطه مشروعیت کسب کنند.

در ایران عزاداری‌ها و اجرای مراسم سوگواری بیشتر در فضاهای باز بوده است. از این رو ایرانی‌ها در ایام محرم در میدانهای مختلف شهر، سکویی مسقف را ایجاد می‌کردند و در آن تعزیه برپا می‌کردند. با نگاهی به حسینیه‌های تاریخی به این امر پی می‌بریم که بیشتر حسینیه‌ها و تکایا در فضای باز شهری قرار داشته‌اند و این در حالی است حسینیه‌هایی که در عصر حاضر ساخته می‌شوند، دارای فضایی سر بسته‌اند.

نامگذاری این فضاهای مذهبی به حسینیه یا تکیه بیشتر از اینکه متأثر از نوع کاربری فضایی آن باشد، متأثر از مسایل عرفی و محیطی منطقه‌ای است که آن بنا در آن قرار دارد.

اگر بخواهیم حسینیه‌ها را به لحاظ معماری از تکایا بازشناسی کنیم، به این ویژگی می‌توان اشاره کرد که حسینیه‌ها اشکال هندسی منظم تری نسبت به تکایا دارند و همچنین اختصاص مکانهای خاص به حسینیه ویژه‌تر بوده است. این در حالی است که تکایا بیشتر در مکانهایی که کاربری تجاری و بازاری دارند، شکل گرفته است. به عبارت دیگر تکایا به این دلیل که در مسیر بازار شکل گرفته‌اند، نسبت به بازار انعطاف بیشتری از خود نشان می‌دهند.

به این واسطه، ممکن است در حاشیه تکایا غرفه‌هایی وجود داشته باشد که مغازه‌های دائمی یا موقتی باشند. تکایا و حسینیه‌های سنتی که در فضای باز سامان می‌یافته‌اند، بیش از هر چیز تحت تأثیر اقلیم آن منطقه قرار داشته‌اند، به عنوان مثال در مناطق خشک و گرم، وجود بخش سرپوشیده در این فضاها برای حفاظت عزاداران از گرما مشهود است و دیده می‌شود ایوانی که در جهت قبله قرار دارد، بزرگترین فضا را به خود اختصاص داده است.

ویژگی‌های نمادین حسینیه‌ها و تکایا

یکی از نکات جالب توجه در معماری قدیمی حسینیه‌ها و تکایا این است که این اماکن در فضای باز ساخته می‌شدند و عموماً این مکانها «در» نداشتند و این موضوع را که این فرهنگ و یاد، باید ارتباط

دایمی با زندگی روزمره داشته باشد و معطوف به دو ماه نیست را خاطر نشان می‌کند.

پیوند مردم با این مکان به واسطه تعلق خاطری است که به موضوع و بهانه آن دارند و نه به واسطه مکان جغرافیایی و فیزیکی خود مکان. از این رو در ایام محرم و صفر مردم به صورت خود جوش، حسینیّه و تکایا را آماده برگزاری مراسم عزاداری می‌کنند و به تزیین آن می‌پردازند.

تکایا دارای بخشهای مختلفی هستند که هر بخش کارکرد مخصوص به خود را دارد و در مجموع تکیه با مجموع اجزای خود، نمادی از صحرای کربلاست تا در آن مراسم تعزیه و عزاداری سیدالشهدا (ع) و یارانش برپا شود. اینجا باید به این نکته اشاره شود که تکایا در طول سال محل ثابت برپایی مراسم تعزیه بوده اند، از این روی در وسط محوطه تکیه، سکویی با ارتفاع نیم متر یا سه ربع ذرع وجود دارد به نام «مصطبه» که نمادی است از میدان کارزار دشت کربلا.

در دو سمت این مصطبه پله قرار دارد تا عزاداران و تعزیه خوانان از یک سمت وارد و از سمت دیگر خارج شوند که این دو دسته نمادی هستند از دو جبهه مقابل هم متشکل از حسینیان و یزیدیان. هر دو گروه نیز علم، بیرق مخصوص به خود را داشته اند.

از دیگر نمادهایی که در تکایا برقرار می‌شده است، خیمه هایی بوده که در ظهر عاشورا به آتش کشیده می‌شوند و آن نیز نمادی از خیمه های اهل بیت (ع) است که در روز عاشورا به آتش کشیده شدند.

«نخل» از دیگر نمادهایی است که در برخی تکایا قرار دارد، این حجم هندسی که از چوب ساخته می‌شود، نمادی است از آزادگی امام حسین (ع) و یارانشان و همچنین تابوتی است برای آن بزرگان بی تابوت و کفن.

حسینیّه ها و تکایا، کارکرد یادآوری کننده دارند، از این رو بیشتر آنها در بهترین نقطه دسترسی قرار دارند و در سر گذرهای اصلی هستند تا پیوند مردم از نقاط مختلف با آن محفوظ بماند. دسترس پذیری ملاکی در معماری سنتی حسینیّه ها و تکایا بوده و رفته رفته در دوران معاصر این موضوع به فراموشی سپرده شده است.

با رسالت تذکاری که برای حسینیّه ها و تکایا گفته شد، باید یادآور شد کارکرد این فضاهای مذهبی در ایران تنها به ایام محرم و صفر محدود نمی شود، به همین منظور در بقیه ایام سال مراسم سوگواری مختلفی در آن مکانها برگزار می‌شود.

۱-۴- مفهوم واژه‌های «تکیه» و «حسینیه»

مفهوم واژه‌های «تکیه» و «حسینیه» در فرهنگ و زبان فارسی چنان به هم آمیخته که استفاده از دو واژه برای آن سوال‌برانگیز است. در فرهنگ عمید پس از آوردن معنی تکیه و حسینیه، آن دو یکی به شمار رفته‌اند:

تکیه: «مأخوذ از عربی» پشت دادن بچیزی، پشت خود را به چیزی نهادن، جای نگاهداری مستمندان، محل وسیع برای روضه‌خوانی و عزاداری (صفحة ۶۰۷).

حسینیه: محلی که در ماه محرم در آنجا به مناسبت شهادت امام حسین روضه‌خوانی و عزاداری کنند، تکیه (صفحة ۷۹۳)

محمود توسلی نیز در مقاله‌ای با عنوان حسینیه‌ها، تکایا، مصّلی‌ها [۱]، اظهارنظر درباره تفاوت تکیه و حسینیه را به مطالعات موردی واگذاشته است. در این مقاله چنین آمده است: «در شهرهای قدیمی ایران، تکیه، میدان و حسینیه فضاهای محصور بوده‌اند که در مسیر گذرهای اصلی شهر قرار داشته‌اند. این فضاها اغلب به صورت فضای عمومی یعنی جزئی مهم از گذر اصلی، یا به صورت فضایی بسته، اما در ارتباط با گذر اصلی وجود داشته‌اند. فضای تکایا و حسینیه‌ها، به ویژه در اعیاد اسلامی و ایام سوگواری، خصوصاً محرم مورد استفاده قرار می‌گرفته‌اند. ...

در مورد وجه تمایز تکیه و حسینیه و عملکرد خاص هر یک از این دو عنصر در شهر و محلات، به دقت نمی‌توان اظهارنظر کرد، چرا که در شهرهای ایران وضع متفاوت بوده است».

ایرج افشار نیز در کتاب یادگارهای یزد [۲]، در توصیف حسینیه در زیرنویس همان صفحه، حسینیه و تکیه را یکی دانسته است:

«حسینیه محوطه‌ای است که معمولاً چهار طرف آن دیوارکشی و غرفه‌بندی و طاق‌نما سازی شده است. در بسیاری از حسینیه‌ها، مسجد هم هست و احياناً در آب‌انبار هم آنجا باز می‌شود... حسینیه محلّ تجمع مردم در ایام عزاداری است و در مواقع سوگواری، بر روی آن «پوش» می‌کشیده‌اند. هر یک از محلات شهر یک یا دو حسینیه دارد... در وسط حسینیه کلکی قرار دارد که از آجر ساخته شده است. کلک معمولاً هشت ضلعي و بلندی آن حدود یک متر و نیم است. کلک محل آن بوده است که بر روی آن آتش می‌افروخته‌اند. هنوز هم در عده‌ای از حسینیه‌ها آثار کلک باقی است؛ اما در بسیار [ی از] جاها، برای عبور و مرور اتومبیل آن را خراب کرده‌اند».

تزئینات علم در شهر بابل

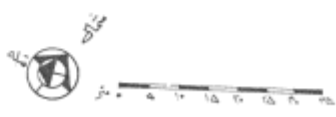

تزئینات علم در شهر بابل

- ۸- مرکز محله کوشکنو.
- ۱- محل دروازه کوشکنو، ۴۳۲ هجری.
- ۲- حسینیه.
- ۳- مسجد.
- ۴- بازارچه و رنگرخانه.
- ۵- آب انبار.
- ۶- آسیاب.
- ۷- کاروانسرای قدیمی، خراب شده.

بر اساس طرح تفصیلی یزد، دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا، سال ۱۳۵۵.

طراحی شهری در بافت قدیم شهر یزد
تألیف: محمود تهرانی

میدان و تکیه میرچخماق یزد (تصویر از نگارنده)

حسینیه فهادان یزد (تصویر از نصرالله کسرائیان)

معنی این دو واژه در فرهنگ فارسی دکتر محمد معین چنین آورده شده است:

تکیه: پشت دادن به چیزی، پشت نهادن، محل نگاهداری تهی‌دستان، جایی وسیع که در آن مراسم عزا و روضه‌خوانی بر پا کنند، تکیه حسینی (صفحه ۱۱۲۹).

حسینیه: تکیه‌ای که در آنجا مرثیه حسین بن علی را خوانند و عزاداری کنند. (صفحه ۱۳۷۵).

در نشریه ضمه شماره بیست‌وششم در مقاله مبانی نظری مکانیابی مساجد ایرانی در ادوار مختلف، نوشته احمد اصغریان جدی، چنین توضیح داده شده است:

حسینیه، همانطور که از نامش پیداست، این فضا تذکاري بر حماسه امام حسین (ع) است. هیچ قید شرعی بر این فضا حاکم نیست؛ لذا قیود حاکم بر مسجد، مانند داشتن غسل واجب بر آن جاری نمی‌گردد... حسینیه‌ها فضاهای چند عملکردی خاصی را، با هویت‌های معماری سنتی و بومی هر منطقه، در نزدیکی مساجد به وجود می‌آورند که گاهی جنبه گذرگاه عابر پیاده را هم داشته است...

تکیه، در مواردی که امکان مالی برای احداث حسینیه نبوده است، فضایی مشخصی برای مراسم عزاداری ماه محرم تخصیص می‌یافته است. این فضا معمولاً از فضاهایی مثل انبار، زیرزمین، معابر عمومی و... انتخاب می‌شده، یا بانیان خیر محل زندگی خود را به این امر اختصاص می‌داده‌اند.

حسین سلطان‌زاده در کتاب نائین، شهر هزاره‌های تاریخی^۳ حسینیه و "مراکز محله" را یکی معرفی کرده است. در صفحه ۹۹ این کتاب، در بخش عناصر و فضاهای مهم هر یک از محله‌ها و میدانچه‌ها (حسینیه‌ها) آمده است:

بافت تاریخی نائین متشکل از هفت محله موسوم به کلوان، درب مسجد، نوگاباد (نوآباد)، پنجاهه، چهل دختران، گودالو (سنگ) و سرای نو است که هر یک، مرکز محله‌ای موسوم به حسینیه دارد.

جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات
معماری با قیمت پایین با ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰